

BOĞAZIÇI MEHTAPLARI
(ROMAN)

ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR

K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ EDEBİYATI BÖLÜMÜ

BOĞAZİÇİ MEHTAPLARI ROMANININ
İNCELENMESİ

Suzan ARABACIOĞLU

Tezin Danışmanı Doç.Dr.Bülent YORULMAZ

Haziran 1999
Lefkoşa/Kıbrıs

K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ EDEBİYATI BÖLÜMÜ

BOĞAZİÇİ MEHTAPLARI ROMANININ
İNCELENMESİ

BİTİRME TEZİ

Suzan ARABACIOĞLU
4-C ŞUBESİ
950184

HAZİRAN 1999
LEFKOŞA/KIBRIS

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
GİRİŞ.....	2
YAZARIN HAYATI.....	5
MEKAN İLE İLGİLİ UNSURLAR	13
MEKAN İLE İLGİLİ UNSURLARIN AÇIKLAMALARI.....	25
EŞYA İLE İLGİLİ UNSURLAR	32
EŞYA İLE İLGİLİ UNSURLARIN AÇIKLAMALARI.....	40
GENEL İNDEKS.....	43
KAYNAKÇA.....	61

ÖNSÖZ

Bu bitirme tez çalışması Yakın Doğu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı kapsamı dahilinde Yapılmıştır.

Çalışmada Abdülhak Sinasi Hisar'ın Boğaziçi Mehtapları adlı Romanının 1943 tarihi 4.baskısı ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu kapsam içerisinde bilinmeyen kelimeler çıkartılıp tahlil edilmiştir.

Bu çalışmada beni yönlendiren, her türlü yardımı ve eleştiriyi esirgemeyen bitirme tezi danışmanım Doç.Dr.Bülent YORULMAZ'a teşekkür ederim.

GİRİŞ:

Abdülhak Şinasi Hisar'ın ancak son zamanlarına yetişebildiği ve Boğaz içi Mehtapları'nda en küçük teferruatına kadar anlattığı Boğaz içinin asıl esrarı, Temmuz, Ağustos, veya Eylül 'ün on iki, on üç, tercihan on dört veya on beşine rastlayan gecelerinde bura bura halkının sayıları bazan ikiyüz elliye varan kaynaklara toplanarak, musiki eşliğinde, her iki sahil boyunca yaptıkları bir şehraini andıran mehtap safalarıdır.

Bütün Boğaziçi'nde bayram sevincine benzeyen bir sevinç ve heyecanla beklenen mehtaplı gecelerde, boğaziçi halkının daha çok his, hayal ve zevk avına çıkarak ruhlarını teskin ettikleri görülür. Gecenin nezaman ve kimin tarafından tertip edileceği haberi çok önceden bütün Boğaziçi'ne fısıldandıktan sonra, mevki ve servetine göre bir çok aile hazırlıklara başlarlar. Yazarın çocukluk cennetini renklendiren ve asırlardır anlatıla anlatıla bitirilemeyen mehtap safalarının asıl büyüğü, musiki fasıllarındadır. Ay ışığında saz kayığı ortada, şehrayine katılan kabile onun etrafında olduğu halde hareket başlayınca, sessizlik arasından önce bazı kopuk sesler gelir, çalgılar akort edilir, mırıltılar, sayıklamalar duyulur ve hemen ardından muhteşem fasıl başlar. Sazlar bir fasıldan diğer bir fasıla geçtikçe, sandal ve kayıklardaki insan kfilesi de sanki bir rüyaya dalarlar. Bütün Boğaziçi'ni inleyen saz sesleri insan ruhunun en gizli köşelerindeki sırları terennüm ederken tarifi imkansız bir manevi hava teşekkül eder. Tabiat, musiki ve insan ruhunun sarmaş dolaş olduğu bu alemde biran için bütün maddi engeller aşılar ve bütün ruhlar bu alemde gezleye başlar. İliklere kadar nüfuz eden musiki fasılları devam ettikçe, sazı dinleyen kabile büyülenmiş bir halde, şiir ve hayalin ağırlığıyla kedilerinden geçerler.

Bu rüya alem! İki kıyı boyunca aşağı yukarı üç dört saat kadar sürer vakit gece yarısına yaklaşınca saz susar, hemen arkasından saz kayığıyla birlikte diğer bütün kayıklar da küreklerini hafifçe kıpırdatarak Kalenderden yavaş yavaş geriye dönmeğe başlarlar. Akıntısı pek olmayan bir yere varınca, yeni bir fasıl için tekrar durulur. Fasil sesizce dinlendikten sonra, yine topluca hareket başlar. Kimi harap kimi muhteşem, kimisi yıkılacak gibi bel vermiş yalıların önünden geçilerek bebek koyuna varıldığında, mazinin bir nevi sembolü olan <<süküt fasıl>> başlar şehrayine katılan bütün herkes burada susmasını bilir. Sessizlik başlar başlamaz, manevi güzelliğe kanmak olan ruhlar bu kea içinde yüzdükleri maddi alemin güzelliklerini, suları, gökyüzünü, ay ışığını, etraftaki tepeleri, mezarlıkları, selvileri ve tabiatın her yanını seyre koyulurlar. Bu fasılda bir hassa hanımlar parlayan gözlerle birbirlerini süzer ve hayal alemindeki sevgililerini düşünmeye dalarlar. Hemen hiç kimsenin uyanmak istemediği ve edebiyete kadar devam etmesini istedi içinde yüzdükleri rüyanın artık bu noktasında yazar, fanilik duyusunun iyiden iyiye hissedildiğini belirtmek <<dağılış fasıl>> nı haber verir.

Ezani saat beş, beş buçuğu bulunca saz takımı, içine gireceği yalıya varıncaya kadar çalmaya devam ederek kafilenden ayrılır. Böylece, Boğaziçi halkının en asil zevklerinden biri olan mehtap davası sona ermiş olur. Saz kfilesi daha çok, ya kalıncada Suphi Paşazade Sami Bey'in yalısına gider; kfilede birer ikişer İstinye ve Yeniköy arasında dağılır veya yeniköy'de Sait Halim Paşa'nın yalısına misafir olur.

Hisar!agöre, mezarlıklar, selviler ve mezartaşlarıyla çevrili, ölülerle aynı havayı teneffüs eden Boğaziçi halkının bu ulvi alemde sadece iki his ruhları

doymaya kafi gelir. Bunların biri, o gün henüz yok olmamış tabiat, sevgisi diğeri ise <<musuki iptilası >>dır.

Apayrı bir yaşama uslûbû, farklı bir edebiyat ve musiki zevki, hatta dini anlayışıyla bile istanbul'un diğeri bütün semtlerinde yaşayan insanlardan ayrılan bahtiyar Boğaz'ın esrarlı güzelliklerini yudunlarken, kendilerine sunulan nimetlerin de farkında, onlardan en iyi şekilde faydalanmayı bilirler.

Bu mütevekil insanların meydana getirdiği ve Hisar'ın onları en küçük teferuatına kadar anlattığı Boğaziçi medeniyeti, aslında içine kapanık ve oldulça ahenkli bir medeniyettir. Sokak satıcılarından başlayarak yahıların en küçük fertlerine benzeyen bu medeniyet daresinin içindeki müessesnizama uymak zorundadır. Helvacılar helvalarını bir ahenge uydurarak satarlar; kıyafetleri bile bir ahenk ve bir sitem içinde yapılan kayıkçılar küreklerini belli bir ritme uydururlar. Hatta dileciler bile haftanın bir günü bir dua veya ilahi okuyarak dilenirler.

Yer yer aynı duygu ve hatıraların tekrarlandığı Boğaziçi Mehtapları, bir bakıma bütünüyle, Boğaziçi'de yaşanan hayatı, tabiatla uyuşan medeniyetin ve tarihin aynası gibidir. Eserinde, tabiatla tarih duygusunun her yanına sinmiş olduğunu gördüğümüz Abdülhak Şinasi Hisar, yılların ardından, mazi cennetinde kalan o eşsiz güzellikleri anlatırken, adeta oyeniden yaşar. Kandil sönüp herkes dağıldıktan, bir medeniyet ve bir hususi alem kaybolup yok olduktan sonra yazara düşen, o alemde geçirdiği mutlu anları hatırlamak, canlı kalmalarını sağlamak için de Boğaziçi Mehtapları'nda yaptığı gibi onları sergilemektir.

YAZARIN HAYATI:

ABDÜLHAK ŞİNASI HİSAR(1888-1963)

İstanbul'da (Rumelihisarı) doğdu. Şinasi ile Abdülhak Hamit'e hayran olan babası, ona bu ili şairin isimlerini birleştirerek vermiştir: Abdülhak Şinasi.

Galatasaray Sultanisi'ni bitirdikten sonra Paris'te Ecole Libre des Scianges Politiques'te okudu. (1905-1908) Paris'te öğrencilik yıllarındaGenç Türkler'in siyasi toplantılarına katıldı. Ünlü Fransız yazar ve şairleriyle (Maurice Barres, Jean Moreas Emil Faguet ve Anatole France)tanıltı. Fransız öğrenci derneklerinde üe olarak bulundu.

1908 de yurda dönerek 1928 e kadar bazı yabandı şiketlerle çalıştı. Daha sonra Hariciyeyi olarak, yurt içi ve yurt dışı memurluklar yaptı. 1948 de İstanbul'a döndükten sonra yalnız eserleri ile meşkul oldu.

Ömrü boyunca evlenmemiş olan A.Şinasi, çocukluk ve gençlik yıllarını Boğaziçi'nde geçirmiştir. Candan bağlı olarak bir çok eserlerine çevre ve konu edindiği Rumelihisarı'ndaki yalıları, 1918 deyanmıştır. Yazar 1948 den sonra, ömrünü Cihangir'de geçirmiştir.3 Mayıs 1963 te vefat eden A.Şinasi Hisar,Merkez efendi mezarlığına gömülmüştür.

Abülhak Şinasi Hisar, 19. yüzyıl sonu ile 20, yüzyıl başlarında son parlak çağını, zevk ve medeniyet birikimlerini İstanbul yüksek tabakasına bağlı bir aydındır. Varlıklı ve kültürlü bir aileden gelmiştir ve öyle bir ortamda yetişmiştir. Huzur, düzen ve incelik dolu bir çevrede geçen çocukluk yılları, bütün eserlerinin kaynağıdır.

Süzülmüş, arınmış bir ahlak ve terbiye geleneğinin meydana getirdiği İstanbul

efendiliği, kibarlık, (ve hastalık derecesine varan) maddi temizlik, mizacının ana hatlarını verir. İnsanlardan kaçan, kendi özüne ve hatıralarına kapanık bir hali vardır. Sanki daha sonra yaşadığı günlerden hoşnut değildir de, gerçekte yegane ömür saydığı çocukluk çağı içindedir. Çok değişen İstanbul'da, hafızasını hiç değiştirmeyerek belki sadece masallaştırdığı geniş zamanın manzara, adet ve şahısları arasında yaşamaktadır.

A.Şinasi, bu yüzden, ömrünü dolduran toplum hadiselerine, savaşımlara, ihtilallere, devrimlere ilintisiz görünür. Değişen, bozulan ve her anlamda yıkımlara uğrayan İstanbul, ona gittikçe çoğalan bir ayrılık hissi, bir geçmiş özlemi, yalnız kalış üzüntüsü vermektedir. Abdülhak Şinasi Hisar yeni bir devrin doğuşuna değil ama köklü bir medeniyetin yıkılışına razı olmayan, bundan da en fazla ızdırap duyan yazarımızdır.

Yazar dürüstlüğü her şeyin üstünde tutarak devrin siyasi olaylarına kalemiyle hiç karışmaz görünen A.Şinasi, Fransız edebiyatında derin bir bilgi sahibi olduğu kadar, Türk edebiyatının eski yeni bütün saflarını da yetki ve zevk ile izleyip anlatan bir yazardır. Eski şiirimizin çok güzel mısra ve beyitlerini topladığı **Geçmiş Zaman Olur Ki ...** adlı bir şiir güldestesi vardır. Dostu ve hayranı olduğu Ahmet Haşim, Yahya Kemal, Nigar Hanım, Mehmet Rauf ve Pierre Loti'ye dair en güzel yazı ve eserlerden bir kısmı, A.Şinasi 'nin kaleminden çıkmıştır.

A.Şinasi Hisar elbette bir **doktrin** adamı değil fakat, kaleminin dokunduğu her temada **felsefe havası** bulunan yazıcılardandır. Zaten ona göre: **Bir sanatkarı söyleten, yalnız vuzuhlu fikirler olmaz. Sathi hakikatten geçerek, gizli**

derinliklere inmek>> gerektir.

Hisar'ın dünyaya bakışı hayli karamsardır. Hayatın geçiciliği ve hiçliği, her şeyin bir gün yok olacağı tasası bütün eserlerine yaygındır. **Fanilerin Hüznü** başlıklı yazıda şunları söyler:

<<Bazılarımızın yeryüzünde en çok duyduğumuz his, faniliğimizi bilmemizden gelen bir melaldir... Düşünürsek, bütün hayat, çektiğimiz bir çubuk içindeki esrar gibidir. Biz mest oluyoruz, fakat bizim zevkimizi sağlayan onun yanıp geçişidir. Bu tezat içinde mesut olabilmek, şüphe yok ki, hiç kolay değildir. Biraz hassasiyet, saadetin tadına bu zehri karıştırmaya yeter.>>

Fakat fanilik düşüncesinin doğurduğu bu kararsızlığı, o geçmiş zamanın rüyalı, büyüklüklerine dönmek, Türk'ün özlü bir medeniyetini yeniden diriltmek, günlük maddi hayatlardan ve maddeci felsefeden kaçıp tasavvufi, mistik bir alemde avunmak, ve barınmak suretiyle gidermeğe çalışır.

Hisar, İstanbul'un kendisini dahi, yaşanmış milli tarih, sanat eserleri, benzersiz tabiatı, türlü güzellikleri ve her tabakadan insanların yarattığı gelenekler içinde bir felsefe olarak benimser. Büyük bir özleyiş gibi, aşk derecesine varan bir istek halinde o geleneklere bağlılık gösterir. Eserleri okununca dahi iyi anlaşılır ki, bizim eskiden kendimize has, şahsiyetli, ince bir medeniyetimiz, bir yaşama üslubumuz inkar edilemez üstünlüktedir. A.Şinasi, hayaline, bütün zenginliği ile topladığı bu milli ve yerli hayatı, şaşırtıcı bir kudret ile gözler önüne sermektedir.

Bunun yanı sıra, A.Şinasi'nin sosyal görüşleri: **<<Milliyetçilik>>** kelimesiyle özetlenebilir. Nitekim ölümünden sonra Dünya gazetesinde (31 Mart – 12 Nisan

1967) yayımlanan hatıralarına <<**Bir Milliyetçinin Not Defteri**>> adını koymuştur.

Hisaar, Makale, Hatıra, Roman, Büyük ve Küçük Hikaye, Monografi türlerine girebilecek yazılar ve eserler vermiştir. Fakat edebi türleri birbirinden kesin hatlarla ayrılmak ve her türü bir takım kurallar ile sınırlamak yolunu hiç sevmeyen yazarın, hemen bütün eserlerinde aynı üslubun ve aynı tahkiye tarzının yarattığı bir tek **hava** görülür.

1921 den beri (ilkin Dergah dergisinde) yazdığı **makale**'lerinin çoğu edebiyat ve sanat üstünedir. Bunlar gazete ve dergilerde kalmıştır.

Monografi ve inceleme yazıları'nın bir kısmı kitap halinde kışmamış, bir kısmı ise **İstanbul ve Pierre Loti** (1958) **Yahya Kemal'e Veda** (1959) **Ahmet Haşim Şiiri ve Hayatı** (1963) adlı eserler olmuştur. Bunlar birer kuru inceleme eseri olarak değil, hatıra çeşnisinde yazılmışlardır.

Abdülhak Şinasi'nin romanlarından sonra en önemli eserleri <<Boğaziçi Medeniyeti>> etrafında yazılmış **Hatıra**'lardır. **Boğaziçi Mehtapları** (1943) **Boğaziçi Yalıları** (1954) **Geçmiş Zaman Köşkleri** (1956) adlı kitaplardan toplanan bu hatıralar, bir bakıma, altmış yıl önceki İstanbul hayatlarının bir romanı, ayrıca Boğaziçi'nde en yüksek derecesine ulaşmış kültür, yaşama ve tabiat güzelliklerinin yorumları, tahlil ve tasvirleri sayılmalıdır. Ona göre Boğaziçi <<**Hususi bir terbiye, bir şive, bir terkip, bir üslup, bir kavram, bir makamdır. Bu geniş manzaraların içinde pantheiste bir ruh açmış olduğunu, sonradan duymuş ve düşünmüş**>>tür.

Bu eserlerde yalıları, mehtapları, saz alemleri, şehrayinleri, ünlü ve ünsüz kişileri, paşaları, beyleri, uşakları, hizmetçileri, türlü kadın giyimleri, hayat anlayışları ve yalıların iç düzeni ile tasvir ve tahlil edilen Boğaziçi, en fazla şahsiyet taşıdığı bir

zamanda, yani 20.yüzyıl başlarında ele almıştır. Her şey bir << geçmiş zaman>> havası içinde bir masal edasında verilmiştir. Adeta perilerin yaşadığı bu alemde her şey güzel, hep huzur ve ferahlık içindedir. Orada cennettekini andıran bir ömür sürülür. Yazarın mutlu çocukluk dünyası içinden, hiç bozmaksızın çıkardığı tasarılar, duyuşlar ve hayaller, çekici bir üsluba bürünmüştür. O alemini çocukluğunda yaşamamış ve duymamış olanların dikkatinden kaçabilecek **bambaşka ve derin bir gözle**, semt ve manzaraların baş döndürücü lezzetini bize sunar. Bir sanat büyücüsü gibi, çevre ve insanların, yalnız güzel ve hayali yanlarını gösterir. Bakmaya değmiyecek veya çirkin olan köşeleri gözlerden saklamayı bilir.

Abdülhak Şinasi Hisar'ın **Roman** veya **Büyük Hikaye** denebilecek üç eseri vardır: **Fahim Bey ve Biz** (1941) **Çamlıcadaki Eniştemiz** (1944) **Ali Nizami Bey'in Alafrangalığı ve Şeyhliği** (1952)

1921 den beri yazıları çıkan A.Şinasi, asıl ününü bu romanlarla (bilhassa 1942 C.H.P. Roman Mükafatın'da derece alan Fahim Bey ve Biz) kazanmıştır. Almanca, Fransızca ve başka dillere çevrilen **Fahim Bey ve Biz**'den sonra A.Şinasi Hisar, Türk roman yazarlarının en büyüklerinden biri sayılmıştır.

A.Şinasi Hisar'ın romanlarına belki **tahlil ve düşünce romanı** denebilir. Fakat onun eserlerini, bildiğimiz roman çeşitlerinin birine katmak zordur. Alışılmış romanlardan apayrı bir teknik ve tahkiye tarzı denemiştir. Zaten, yazar, romanın bir tarifi, bir kuralı olamayacağı görüşünü, bir çok yazılarında belirtmektedir.

Bununla birlikte bir çok tenkidciler A.Şinasi'nin roman tarzı ile Fransız romancısı Marcel Proust (1871-1922) unki arasında benzerlik bulmuşlardır. Bu benzerlik, her iki romancının hayatı, dünyayı ve sanatı ele alış ve yorumlayış

tarzlarından başka **methodlarında** da görülür. Bu bir **içe dünüştür**, kişi olayları hayal ve hatıranın derinliklerinde arayış yöntemidir. Onlarca her eserde bir deruni(sübjektif) ihtiyacının verimidir. Şuurun derinliklerinde ve geçmiş zamanda yakalanmış küçük, önemsiz bir temanın, suya atılmış bir taşla açılan ve genişleyen çemberler halinde çözümlenmesidir. Ruh ve madde tahlillerinde büyük ustalığı olan A.Şinasi, edebiyatımızda **izlenimci** (impressioniste) romanın en güzellerini kazandırmıştır.

Zaten o ,<< **roman, hayatın bir özeti veya aynası olmamalıdır.**>> Basit gerçekleri değil, gizli iç hayatımızı yansıtmalıdır. **Merak uyandıracak, gönül avutacak** tarzda eserler değersizdir... gibi görüşleri, çoğu yazılarında savunmuştur:

<<Bir sanatçıdan isteyebileceğimiz tek şey, kendisinin, söylemek için dünyaya gelmiş olduğu şahsi fikirleri ve duyguları bulunması ve bize bunları duyurmasıdır. En yüksek şekliyle roman, hayatımızın bir temsili ve sentezi olduğuna göre, dünyanın yalnız manzarası vve ömrümüzün sade geçişi bile, romancıya ilham kaynağı olarak yeter.

Roman yapmaya değil, hayatın hakikatini bulmaya ve hakikatin şiirine varmaya uğraşacağız. Sati hakikatlerden geçerek, gizli derinliklerin şiirine ineceğiz. Buraya inince mahrem ve drini hayatımızın emirleri kadar şuur altı sayıklamaları - mızında gizli açık seslerini birden duymaya başlarız. Bizim asıl duyurmak istediklerimiz de zaten bunların bütünlüğüdür. Her sanatçı, kendi gönlünde yaşayan hususi kıtayı, sanatın sesleri ile büyüleyerek yaprak yaprak, dal dal ve dalga dalga dünyaya aktarmalıdır.>>

A.Şinasi'nin romanları, başlıca bir olay etrafında toplanamaz. İnce ruh tahlillerini meydana getiren küçük ve karmaşık vak'alaardan kurulur. Yazar, olaya

önem verdiği gibi, onu plannamak bile istemememiş havasındadır. Romanlarını, hayatın her hangi bir noktasından başlamış hissiyle okuruz, bitirdiğimiz zamanda bir **sonuca** varmış gibi olmayız.zaten olay, A.Şinasi'nin en az umursadığı bir roman unsurudur.

<<Abdülhak Şinasi'nin romanlarındaki bir üstünlük de karakter yaratma ustalığı olarak gösterilir. Bilhassa **Fahim Beyi**, Türk romanları içinde en kuvvetli bir tip örneği sayanlar ve onu George Duhamel'in **Salavin**'ine, Servantes'in **Don Kişot**'una, Gonçarov'un **Oblomov**'una denk tutanlar eksik değildir.

Her romanda sadece kuvvetli tek bir tip ve onun etrafında önemsiz kişiler toplanmıştır. Ama bu tip, bütün genişliği ve derinliği ile, ruhu ve maddesi ile, ve iç dünyası ile tanıtmıştır. Ruhlarının her köşesini aydınlatmıştır, bütün karmaşası ile **iç-insanı** ortaya koymuştur. Onun türlü olaylar, hayeller ve toplum değişimleri karşısında tavır ve tepkilerini sezdirmiştir. Hatta bütün romanı o bir **tip**'i anlatmak için yazdığı söylenebilir. Belki bütün eserleri bir tek **kişi**'yi anlatmaktadır. Çünkü Çamlıcadaki **Eniştemiz**, **Ali Nizami Bey** tiplerinde bile **Fahim Beyi** hatılamamak mümkün olmaz.

Romanlarındaki bu tek tipler, yazarın çocukluğunda tanıdığı ve kiseye benzemeyen mizaçlarıyla yakından ilgilendiği kişilerdir.

A.Şinasi, kahramanlarına, istediği kalıbı, düşünce veya eğilimi vermek isteyen değil, tersine onların karakter ve meyillerine uymaya çalışan özlü bir romancıdır. Çünkü **insanı** anlatmak zor bir iştir. O kendine bağlı robotlar yapmaktan sakınmıştır. Bu yüzden, kişilerinin iç ve dış davranışlarına bağlı kalmış, onları dikkatle inceleyip

kendi tasavvurlarında katarak yazmayı tercih etmiştir.

Yazmaya başlayınca, bu sanatın biricik vasıtası olan lisana hürmet etmek, onu elden geldiği kadar yanlışsız, doğru, ahenkli, güzel ve her kelimesi yerinde, tadını çıkararak kullanmōaya itina etmek gerekir. Bunaları söyleyen Abdulhak Şinasi, çok mecazlı, süslü, uzun ve dolaşık cümlelerden örölü bir yazı dilini benimsemiştir. **Yazı dilinde** ısrar etmiş ve **konusma dilini** istememiştir konuşur gibi yazmanın açık, yalın, kısa cümleler kurmanın alehinde olduğu için romanlarında **şöyleşme** bölümleri bile pek azdır. Köylü ve halk taklidi sözlere hele, hiç bir yer vermemiştir.

Halit Ziya nesrini düşündüren çok uzun tahlil cümleleri cümlecikler, ve ara cümleler katılarak, bazan bir sahifeyi doldurur. Bu hal, cümlelere, pek zengin anlamlar ve kıvrak çeşitler verirse de ilk okuyanların yadırgatır ve yorabilir.

Burgu gibi cümleler, anlattığı şeyin ta derinlerine inmek ister. Bir de en basit şeyleri anlatırken bile bize büyü dolu bir masal havası sunar gibidir. Özel kelime haznesi ile, aradığı iklimi hazırlar. Her nesleye dugu ve canlılık katar. Anlattığı şeylere etkisiz kadığı söylenemez. Bazan içi burkulduğu bazan da biraz eğlendiği hatta alaya aldığı sezilmektedir.

Düşündürmeden önce duyurmak sindirmek isteyen bu üslup, kaçış ve uçuş halindeki duyuşları yakalar. İkide bir değişir. İçli bir şair ruhunun süzgecinden geçmişcesine kah musiki, kah resim, masal, dua sekillerine girer.

MEKANLA İLGİLİ UNSURLAR

-A-

ABİDE	177,178,260,261
AFRİKA	95
AHŞAP RIHTIM	11
ALATURKA YALILAR	18
ALEMDĞINDAKİ KÖŞKLER	59
AMERİKA	32
ANADOLU	259
ANADOLU FENERİ	17
ANADOLU HİSARI	13
ANADOLU SAHİLİ	14,20,42,43,94,157
APARTMAN	37
ARJANTİN	26
ARNAVUT KÖY	114
ARNAVUT KÖYÜNDEKİ KÖŞKLER	59
ASAT PAŞA YALISI	232
ASYA	95
AVRUPA	18,31,95,262

-B-

BABIALI	265
BABİL KULESİ	173
BAHÇE	11,17,18,37,41,42,148,152,160,168,174, 179,274
BAHÇELERDEN YALILARA YÜKSELEN AÇIK CAMLI ODALAR	42
BALTA LİMANI	13,45
BASIK KATLI ALİ PAŞA YALISI	170
BASIK TAVANLI ODALAR	112
BEBEK	86,95,96,114,230,235,268
BEBEK BAHÇESİ	247
BEBEK KOYU	158,170,177,205,247,251,253,265,294, 297
BEBEK SAHİLLERİ	265
BEBEK'DEKİ EV	63
BEBEK'DEKİ KÖŞKLER	59
BEŞİKTAŞ	231,297
BEYAZ BADANALI ODALAR	170
BEYOĞLU	269
BEYOĞLU'NDAKİ LOKANTALAR	59
BİNA	33,34,148,167,174
BİR ÇATI ALTINDA BİR TEK ODANIN İBARET DİNLENME KÖŞKLERİ	19
BOĞAZ	11,41,43,44,45,47,70,71,76,90,94,111 123,147,150,165,176,205,231,232
BOĞAZ'IN KÖYLERİ	9,11,18

BOĞAZIÇI	9,10,14,18,20,22,24,34,36,37,38,39,40,41,42,43,44,46 47,48,61,63,67,68,70,71,72,74,75,83,85,86,88,89,90, 94,95,102,108,109,110,114,117,121,124,147,148,149, 152,153,154,155,156,157,159,160,167,170,171,174, 175,176,177,178,196,199,200,206,207,230,231,232, 233,235,236,247,261,262,263,265,267,268,269,283, 287,292,297,307,308
BOĞAZIÇI İSKELESİ	89
BOĞAZIÇI MAHALLESİ	113
BOĞAZIÇI RIHTIMI	196
BOĞAZIÇI SAHİLLERİ	20,184
BOĞAZIÇI SURLAR	48
BOĞAZIÇI YALILAR	35,56,57,67
BOĞAZIÇI'NDEKİ HAREM VE SEYRANLIK	15
BOĞAZIÇI'NİN TURİZİM İDARESİ	18
BOYACI KÖYÜ	245
BOYACIKÖYÜ'NDEKİ YALILAR	245
BURSA	75
BÜYÜK DERE	265
BÜYÜK VE ÇOK ODALI KARANLIK YALILAR	15,19,58,169

-C-

CADDE	17
CAMI	261
CENNET	25,133,195,216,223,265,274,276,277,285

CHAMPS-ELYSEE'S	34
CİBALİ	248
CUMBA	168

-Ç-

ÇALGILI LOKANTALAR	29
ÇAMLICADAĞI KÖŞKLER	59
ÇİÇEK TARLASI	189
ÇAMLICA	210
ÇENGENKÖY KÖRFEZİ	230,297
ÇUBUKLU	12,268

-D-

DAĞLAR	140
DARACIK ODALI KÜÇÜK BİR APARTMAN	42
DAVET YERİ	67
DENİZ KENARINDAKİ YALILAR	10
DEREDEKİ MEZARLIK	45

-E-

EMİRGAN	13,232
ESBAK BALIKHANE NAZRI	266
ESKİ BÜYÜK VÜKELA YALILAR	15
ESKİ SARAYLAR	15

ESKİ ŞEHİRLER	34
ETOİLE	34
EV	34,37,41,54,59,93,95,152,173,174,234

-F-

FENERBAHÇE	210
FİLDİŞİNDEN KULELER	121

-G-

GEÇİTLER	148
GELİN ODASI	159
GENİŞ ODALAR	90
GORE DE LYON	34
GÖKKUBBE	132
GÖKSU DERESİ	109
GÖKSU	12,210,211,230,268
GÜLZAR	230

-H-

HALIÇ	249
HALİM PAŞANIN RUMELİ HİSARINDAKİ YALISI	60
HARABELER	17,177
HAREM İSKELESİ	17
HAREM	54
HAVUZ	44,148

MEYHEYLER KORU 268

HRİSTİYAN YALILARI 18

-İ-

KERENKÖY 25

KESAZ 12,55

KİKELE 17

İSTAMBUL İÇİ 32

İSTAMBUL MAHALLELERİ 9,77

İSTAMBUL SEMTLERİ 64

İSTANBUL 11,13,14,18,27,31,34,35,36,38,51,56,60,61,70

77,90,96,110,259,260,261,266,285

İSTİNYE KOYU 108

İSTİNYE 108,252,294

-K-

KAFES 68,110,168

KAFESLERLE CAMLARI MEHTABA AÇILMIŞ ODA 44

KAHVE HANE 55,261

KALENDER 12,86,94,107,108,158,210,230,235,253,294,297

KAMERİYE 15

KANDİLLİ 96

KANLICA BURNU 175,232

KANLICA KÖRFEZİ 109

KANLICA 13,248,252

KANLICADAKİ YALI	86
KARACA AHMET	27
KARANLIK ODA	161
KARNAVAL	73
KAYIKHANE	10,17,20,151,168,174
KAYIŞDAĞ ETEĞİ	25
KIL KALENDER BAHÇESİ	230,247
KIRAATHANE	55
KIZ KULESİ	231,297
KİLER	20
KLASİK YERLER	41
KONAK	37,56,266
KONİ	13,15,17,42
KONSER	69
KÖPRÜ	232,
KÖRFEZ DAĞLARI	232
KÖRFEZ	12,41,45,109,204,244,268,294,307
KÖŞK	15,32,37,56,266
KÖY	85,98
KUBBE	138,288
KUHİ ODALAR	90
KUHİ YALI	114
KULELİ	230,297
KULÜBE	37
KULÜP	29

KURU ÇEŞME	94
KUZGUNCUK	94
KÜBA	26
KÜÇÜK EVLER	56
KÜÇÜK SU	12
KÜTÜPHANE	256,258

-L

LALEZAR	54
LONDRA	82

-M-

MABED	15
MAĞARA	277
MAHALLE	11,13,18,32,33,34,69,72,148,152,210,211
MALİYE NEZARETİ	18
MARMARA	231
MEDİNE	34
MEDRESE	58
MEKKE	34
MESİRE	12,55,261
MEZARLIK	13,17,45,177
MISIR HİDİRİNİ	18

-N-

NEW YORK 26

-O-

ODA 36,37,41,42,44,137,159,172,176

OPERA 69

OTEL 34

OVA 140

-P-

PALAS 34

PARİS 34

PLAJ 28

-R-

RIHTIM 17,34,151,152

RUMELİ FENERİ 17

RUMELİ KIYISI 43

RUMELİ SAHİLİ 14,42,94,157,158,252

RUMELİ SIRT LARI 42

RUMELİ 259,260

RUMELİ HİSAR 13,96,244

-S-

SABİT YALILAR	166
SAHNE	67
SAİT HALİM PAŞA'NIN YALISI	252
SALACIK	17
SALI PAZARI	17
SALON	11
SAMİ BEYİN YALISI	252
SARAY	148
SARIYER	94
SAZ ALEMLERİ YAPILAN YALILAR	60
SAZ YATAĞI	244
SELAMLIK DAİRELER	19
SEMT	208
SEYYAR SALON	11
SİĞİNAK	30
SİNE NEHRİ	34
SİNEMA	29,30
SOFA	15,19,36,41,42,90,118,171
SOKAK	168
STADYUM	28
-Ş-	
ŞEHİR	11,25,28,29,33,34,67,98,180,274
ŞEHİR İÇİ	267
ŞETARET DİYARI	26

-T-

TARABĞAH	266
TARABYA	262
TARİHİ KALELER	177
TEKE	166
TEPE	133,148,149,156
TILSIMLI BİNALAR	29
TOKMAK BURNU	231,232
TOPHANE	17
TOZ PEMBESİ, ERGÜVANİ, ÇOK ODALI, YÜKSEK ZEYNEP HANIMEFENDİ	
YALISI	170
TURİZİM İDARESİ	18
TÜRBE	168,172

-Ü-

ÜSKÜDAR MİNARELERİ	60
ÜSKÜDAR	249

-V-

VEDİK	9,10
VÜKELA KONAKLARI	58

-Y-

YABANCI EVLER	57
YALI	10,12,15,16,17,18,20,36,37,38,39,42,45,59,72 90,100,102,110,112,149,151,153,160,161,166 167,168,169,170,171,174,175,176,177,178,231 233,248,251,261,262,266,267,268,307
YALILARIN ALT KATLARINDAKİ SELAMLİK	19
YALILARIN HAREMLERİ	72
YALININ KAYIKHANESİ	11
YALININ RIHTIMI	11,12,73
YATAK ODALARI	153
YATILACAK ODALAR	42
YENİ KÖY	86,108,148,252,268
YÜK ODALARI	20

-Z-

ZEMİN KAT	10
ZİYAFET SOFRASI	29

MEKANLA İLE İLGİLİ KELİMELEİN AÇIKLAMALARI

-A-

ABİDE: (Ar. "sonsuzluk" anlamına gelen ebed'den gelir.) Bir insanın, olayın hatırasını, devam ettirmek için dikilen heykel veya mimarı eser.

ALEMDAĞI: İstanbul'da, Üsküdarın 18 km dışında bir dağ. Deniz seviyesinden 442 m yüksekliktedir.

ARJANTİN: Güney Amerikada bir ülke. Latin Amerika'nın ikinci en büyük ülkesi olan ve Güney Amerika kıtasının güney kesminin büyük bir bölümünü kapsayan Arjantin, doğuda Çili, kuzeyde Bolivya, ve Paraguay, kuzeydoğuda Brezilya ve Uruguay'la sınırlıdır. Doğuda ve güneyde uzun bir kıyı şeridiyle Atlas Okyanusuna açılır. Kuzeyden ve güneye uzunluğu yaklaşık olarak 3500km, en geniş yerinde yaklaşık 1400km dir. Arjantin, ayrıca latin Amerika'nın en büyük nüfuslu üçüncü ülkedir.

-B-

BABIALI: Osmanlı devletinde satrazamlık dairesi. Başlangıçta satrazamın ayrı bir görev yeri yoktu. 1964'te bu hizmet, İstanbulda alay köşkü karşısında, paşa kapısında görülmeye başlandı. 1835-1870 yılları arasında başka resmi daireler (Sadaret, Dahil Hariciye nezaretleri, Şura'yı Devlet Dairesi) de burada toplandı. "Babıali" adı, uzun süre osmanlı hükümeti anlamında kullanıldı.

BABİL KULESİ: Babil şehrinde ünlü bir tapınağın adı. Babil şehrinin Zigurat adı verilen en tapınağıydı. Teraslı bir piramidi andırıyor, yüksekliği 100m yi buluyordu. Efsaneye göre; tanrının gazabıyla ayrı dilleri konuşmaya başlayan insanlar, Babil 'den yayılmış ve yer yüzündeki dil ayrılıkları böylece ortaya çıkmıştır. Efsane, Babil Kulesi'ni Nuhun oğullarından şahın yaptığı ileri sürmektedir.

BALTA LİMANI : Boğaz içinde semt.Baltaburnu ile Boyacıköy arasında liman adını İstanbulun fethi sırasında,burasını üst olarak kullanan baltaoğlu Süleyman Bey aldı.

BOĞAZİÇİ: Karadeniz'i Marmara üzerinden Akdeniz'e bağlayan iki boğazdan kuzeyde olan İstanbul boğazının iki yakasına verilen ad. Rumeli ve anadolu fenerleri arasından Sarayburnu kızkulesi arasına kadar uzanır.

-C-

CHAMPS-ELYS'EES: Paris'te ana cadde, dünyanın en ünlü ağaçlı yollarından biri. Uzunluğu 1880m dir, Cencorde Meydanını Etale Meydanına bağlar ve Defense Meydanı kenarında bulunan Milli Sanayi ve teknik merkezi sarayına kadar 6km lik düz bir çizgi halinde uzanan büyük yolun başlangıç noktasını temsil eder. Champs-Elys'ees ikiye ayrılır: Champs-Elys'ees meydanından önceki bölüm, 700m uzunluğunda, çimenliklerle bahçelerin

çevrelediği ve içinde iki tiyatro binasıyla lokantalar bulunan bir park ve gezidir. Meydanın ötesinde ise, 1100m uzunluk ve 80m genişlikte, zafer anıtının hakim olduğu ve ik yanda iş hanı, mağza, sinemave kahvelerin bulunduğu ağaçlı cadde(tvenuedes Champa-Eyls'ess)uzanır.

CİBALİ: İstanbul'da semt (Haliç kıyısında, Fener Bucağı.) Adının nereden geldiği kesin olarak bilinmemekle beraber; Haliç tarafı surlarının bir kapısından aldığı tahmin edilmektedir. (FatihVakfi yerlerinde adı Cebe Ali kapısı diye geçen Cibali kapısına 16.yy da İstanbul 'a gelen seyyahlardan P.Cyllius Jubalica, Levenklacı ise Tzbali demektirler. Cibali adı Evliya Çelebi'ye göre aslı Mısırlı olan ve Bursa'ya gelen Çebe Ali veya Cübbe Ali'den gelmektedir.

CUMBA: Bir binanın duvarından dışarıya çıkan kısmı, çıktı.Dışarıya doğru çıkan ve içinde oturulan üstü ve etrafı örtülü balkon.

-Ç-

ÇENGELKÖY: İstanbul'da Boğaziçi'nin Anadolu kıyısında köy. Güneyinde Beylerbeyi, kuzeyinde Vaniköy bulunur. Çengelköy, boğazkıyılarının güneyden gelirken kuzeydoğu yönünden kuzey yönüne dönerek meydana getirdiği bir köy(Çengelköy Koyu) kenerında yer alır. Güneyde havuzbaşı deresinden kuzeyde Kuleliye kadar uzanır. Çevresindeki çeşitli bostanlarda çeşitli meyve ve sebzeler yetişir. Özellikle çay ve hıyar.

CUBUKLU: istambul'da(Boğaziçi Anadolu yakası)semt; güneyinde Kanlıca, kuzeyinde Paşabahçe yer alır. Adının eskiden burada yapılan çubuk lülesinden aldığı sanılır. Küçük bir koyun kıyısındaki düzlükte kümelenen köy, Kanlıca tarafında kıyı boyundaki yalılarla uzanır.

-E-

EMİRGAN: asıl adı Mirgün, Boğaziçi'nin Rumeli yakasında semt; Rumeli Hisarı (balta limanı)'le İstinye (Tokmak Burnu) arasında. Sementin güney kıyısına Boyacı köy denir. Rexan Kalesi murad ıv.'e teslimeden iranlı Mirgüne hana verilince onun adını aldı ve hanın yaptığı saray meşur oldu.Bunun yerine Abdülhamit I., bir cami, hamam ve dükkanlar yaptırdı; şimdi çay bahçeleri ile bir dinlenme yeridir. Korunun büyük bir kısmı yakın yıllarda parsellenerek villalar yapıldı; tepede bulunan Emirgan parkında özellikle lale yetiştirilmekte, ilkbaharda park (koru) ziyaretçilerce çok rağbet görmektedir.

ETOİLE: Etoile meydanı, Paris'in batısında meydan ve yol kavşağı, 12 caddenin kavuştuğu noktada,1806-1836 arasında meydanın "Arc De Triomphe" (zafer takı) kuruldu. Çevresinde II. İmparatorluk devrinden kalma pavyonlar bulunan Etoile meydanı konut ve ticaret semtlerinin merkezindedir.

-G-

GÖKSU DERRESİ: Akdeniz bölgesinin Taşeli yöresinin en önemli akarsuyu. Batı Toroslardan iki yol halinde iner. Silifke yakınlarında geniş bir çatal ağız meydana getirerek Akdeniz'e dökülür. Uzunluğu 268km dir.

-H-

HALİÇ: İstanbul'da Beyoğlu ve istambul semtleri arasında uzanan bir liman.kağıthane ve Ali Bey derelerinden Sarayburnuna kadar uzanır. Uzunluğu 7,5km, en geniş yeri Cibali Kasım Paşa arsında 700m dir.

HAREM: Eskiden konaklarda ve saraylarda kadınlara mahsus daire.

-İ-

İSTİNYE: İstanbul boğazının orta kesminde, Rumeli kıyısına derince sokulan istinya koyu kenarında semt.

-K-

KANDİLLİ: İstanbulda semt, Boğaziçi'nin Anadolu yakasında,vaniköy ile Anadolu hisarı arasında. Boğazın dar bir kesminde, karşı yakadaki Bebek koyuna doğru ilerlemiş yüksek bir burun meydana getirir, bu burnun önünden de hızla kandilli akıntısı geçer.

KANLICA: İstanbul'da Boğaziçin Anadolu yakasında bir semt. Anadolu hisarı ile Çubuklu arasında, Emirganın karşısında.

KAYIKHANE: Kayıkların çekilip bağlandığı, üstü "örtü" yer.

KAYIŞ DAĞI: İstanbul'da Anadolu yakasında Bostancının kuzey doğusunda tepe, 148m.

KIRAATHANE: Okuma sabrı, müşterilerin okması için gazete ve dergi koleksiyonları bulunan kahvehane.

KİLER: Yiyecek içecek v.b erzağın saklandığı oda, dolap, ambar v.b yer

KUZGUNCUK: İstanbulda Boğaz'ın anadolu kıyısında, Üsküdar ile Beylerbeyi arasında bir semt.

KÜBA: Atlas okyanusuna bir ada, Büyük Antiller'in batıdaki adası, Meksikada körfezin girişinde, sosyalist tipinde bir cumhuriyet.

KÜÇÜKSU: İstanbul Boğazında Anadolu yakasında bir semt. Bu semtte bulunan Mesire yeri.

-M-

MABET: Bir dine bağlı olanların belirli zamanlarda toplu olarak veya tek başlarına ibadet etmeleri için yapılmış özel oda.

MESİRE: Gezilecek yer, gezinti yeri.

-P-

PALAS: Büyük konforlu, gösterişli, lüks yapı. Lüks otel ve apartmanlara verilen ad.

-Ş-

ŞETARET DİYARI: Neşe, sevinç, keyif, şenlik ülkesi.

-T-

TARABGAH: Sevinç, coşkunluk yeri

TARABYA: İstanbul boğazında rumeli yakasında semt. Yeniköy ile Kireçburnu arasında, karaya doğru sokulan bir köy çevresinde kurulmuştur.

TOKMAK BURNU: İstanbul boğazının Rumeli yakasının emirgan ile istinye arasında yer alan ve İstine koyunu güneyden sınırlayan burun.

TOPHANE: Top yapılan, top dökülen yer. Topcu askerlerinin eğitildiği yer.

-V-

VÜKELA KONAKLAR: Vekillerin, Bakanların oturduğu konaklar.

EŞYA İLE İLGİLİ UNSURLAR

-A-

ALATURKA SAZ

95

ALTIN FANUS

73

AVİZE

42,156111111

AYNA

26,73,78,160,177

-B-

BAHÇE

11,17,18,37,41,42,148,152,160,168,174,

179,274

BAYRAK

11

BEŞİK

35

BEZ

36

-C-

CAM

36

-Ç-

ÇALGI

26,39,51,53,203

ÇINGIRAK

40

-D-

DEF

56,137,167,292,294

DÖŞEME	36
DÜĞME	26
DÜRBÜN	307

-E-

EĞER	261
ELDİVEN	78
ERKAN SEDİVLERİ	10
ESKİ IŞIKLAR	155
ESRARLI SAATLER	26
EŞREF SAATŞER	122,288

-F-

FAĞFUR KASE	132
FENER	14,86,153,177
FES	103

-G-

GAZETE	31,32,76,266
GİZLİ İĞNE	81
GRAMAFON	179
GRANÜR	200,261
GÜMÜŞ FANUS	158,159,184
GÜNÜN SAATLERİ	41

-H-

HALAT	11
HALI	10
HARAR	35
HASIR	16
HAVAI FİŞEĞİ	121
HAYAL YATAĞI	166
HEDİYE	57,248
HEYKEL	53

-I-

IRIP	40
------	----

-İ-

İNCİ TANELERİ	161
İP	12
İPEK TERLİK	82
İPLİK	75
İSTOR	40

-K-

KAĞIT	57
KAHVE	44

KALEM	186
KANDİL	152,153,155,177
KANUN	56,128
KAPI	36
KAŞIK	26
KAZAN	12,35
KEMAN	128
KEREVET	10,54
KİLİM	35
KİPNİT	44
KİTAP	73,76,78,260,266,269
KOKU	166
KOL DÜĞMESİ	248
KOLTUK	169
KÖMÜR	11,232
KÖŞE MİNDERİ	169
KUDÜM	55
KUMAŞ	49,80,81
KUMAŞ PERDELER	40
KUYRUKLU SAATLER	16
KÜREK	11,46,127,161,165,302

L

LAMBA	43,44,54,73,110,153,155
LAVANTA	78

LEĞEN	35
LENGER	35
LİMONLUK	15,19

-M-

MAHUN CEVİZ DOLAPLAR	16
MANGAL	37
MAŞA	25
MATBU ALBÜM	201
MAVİMTRAK SAAT	39,100
MERDİVEN	17
MIZRAP	292
MİKADO	78
MİLLİ ATLETLER	55
MİNDER	19,54
MUM	17,86,155,177
MUSİKİ SAATLERİ	121
MUSLUK	27
MÜREKKEP	58

-N-

NEY	55,56,167
-----	-----------

-O-

OLTA 37

-P-

PARA 248,249,260
PENCERE 36,42,44,56,101,111,153,160
PERDE 24,68,90,117,150,251
PERDELİ PENCERE 40
PUTRA 78

-R-

RADYO 26,27,179
RESİM 53,261,264,275

-S-

SAAT 27,38,48,147,162,179,248,283
SAKI 17
SANDIK 35
SANTUR 55
SAZ ALETLERİ 85
SAZ TAKIMLARI 58,71,109
SAZ YATAĞI 244
SAZ 14,24,50,51,54,55,56,57,58,59,60,64,67,68,69
70,71,73,76,78,79,85,86,93,94,102,103,104,109

TEŞVİ	117,123,126,128,133,219,223,224,233,234,240,
TEŞVİ	244,247,249,250,251,263,266,269,288,292,293,
TEŞVİ	298,302,307
SECCADE	166
SEİNE NEHRİ	34
SEYAHTNAMELER	261
SİGARA	29,30
SU	44
SÜZGEÇ	275

-Ş-

ŞİLTE	10
ŞİRP	78

-T-

TABAK	29
TANBUR	56,128
TARİHİ KİTAPLAR	261
TAPLO	260,261
TEL	292
TELEFON	25
TELE SHOP	27
TENCERE	35
TENEKE	12
TERAZİ	77

TESBİH	54
TEŞRİFATLI GAZETE	71
TETKİK	261
TOPAC	114
TÜL	40

-U-

UT	56,59,128
----	-----------

-V-

VUSLAT SAATLERİ	224
-----------------	-----

-Y-

YALÇIN SAAT	202
YATAK	25,33,37,137,153,156,172,248
YATAK ÇARŞAFLARI	35
YATILACAK ODALAR	42
YELPAZE	156
YOL PARASI	57

-Z-

ZİNCİR	45
--------	----

EŞYA İLE İLGİLİ UNSURLARIN AÇIKLAMALARI

-E-

ERKAN SEDİR: Odanın baş tarafında bulunan direkler, sütunlar arasına konulan döşenmiş kerevet.

-F-

FAĞFUR: Çinde porselenden yapılan kap kaçak.

FANUS: İçinde mum yakılan büyük fener, canlı mahfaza, abajur.

-G-

GRAMOFON: Plak çalmaya yarayan aygıt.

GRAVÜR: Ağaç, metal ve muşamba gibi malzeme üzerine kazınarak yada taç üzerine yağlı boya ile işlenerek ve baskı ile elde edilen resim.

-H-

HARAR: Genellikle kıldan dokunmuş büyük çuval.

HASIR: İnce sazdan örülmüş, yere serilmiş döşeme.

-İ-

İRİP: İğrip. Deniz dibinden biraz yukarıda yüzen balıkları avlamak içinkullanılan ağ.

-K-

KANDİL: İçinde sıvı bir yağ ve bu yağ içine batırılmış bir fitilden oluşmsan adınlatma aracı.

KANUN: Bir köşesi kesik bir dörtgen biçiminde,düz bir tahtaya gerili tellerden yapılmış müzik aleti.

KEREVET: Üzerine çilte serilerek, oturmak yada yatmak için kullanılan , tahtadan yüksekçe seki.

-L-

LEĞEN: İçine öteberi yada üstünde el yıkanan, metal ya da platen yapılmış kap.

-M-

MATBU ALBUM: Basılmış , bailı albüm.

MIZRAP: Çalgıç,tezene.

-S-

SANTUR: Yapı ve biçim bakımından kanunu andıran, tokmaklarla çalınan telli bir çalgı.

SECCADE: Üzerinde bir kişinin namaz kılabileceği büyüklükte halı ya da kumaştan yapılmış, namazlık.

-Ş-

ŞİLTE: Üstünde oturan yatılan içi yünlü, pamukla dolduruluş döşek.

-T-

TANBUR: Klasik türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay yada mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.

TEŞRİFAT: Resmi günlerde ve toplantılarda devlet büyüklernin onur ve sıralarına göre kabulü.

GENEL İNDEKİ

-A-

ABİDE	177,178,260,261
AFRİKA	95
AHŞAP RIHTIM	11
ALATURKA YALILAR	18
ALEMDĞINDAKİ KÖŞKLER	59
ALTIN FANUS	73
AMERİKA	32
ANADOLU FENERİ	17
ANADOLU HİSARI	13
ANADOLU SAHİLİ	14,20,42,43,94,157
ANADOLU	259
APARTMAN	37
ARJANTİN	26
ARNAVUT KÖY	114
ARNAVUT KÖYÜNDEKİ KÖŞKLER	59
ASAT PAŞA YALISI	232
ASYA	95
AVİZE	42,156111111
AVRUPA	18,31,95,262
AYNA	26,73,78,160,177

-B-

BIALI	265
BİL KULESİ	173
BAHÇE	11,17,18,37,41,42,148,152,160,168,174, 179,274
BAHÇELERDEN YALILARA YÜKSELEN AÇIK CAMLI ODALAR	42
BALTA LİMANI	13,45
BAŞLIK KATLI ALİ PAŞA YALISI	170
BAŞLIK TAVANLI ODALAR	112
BAĞRAK	11
BAĞBEK	86,95,96,114,230,235,268
BAĞBEK BAHÇESİ	247
BAĞBEK KOYU	158,170,177,205,247,251,253,265,294, 297
BAĞBEK SAHİLLERİ	265
BAĞBEK'DEKİ EV	63
BAĞBEK'DEKİ KÖŞKLER	59
BAĞBEK KOYU	158,170,177,205,247,251,253,265,294, 297
BAĞBEK	41,50,137,236
BAĞBEKTAŞ	231,297
BAĞBEK BADANALI ODALAR	170
BAĞBEK BEYOĞLU	269
BAĞBEK BEYOĞLU'NDAKİ LOKANTALAR	59
BAĞBEK	36

BİNA	33,34,148,167,174
BİR ÇATI ALTINDA BİR TEK ODANIN İBARET DİNLENME KÖŞKLERİ	19
BOHÇA	35
BOĞAZ	11,41,43,44,45,47,70,71,76,90,94,111
	123,147,150,165,176,205,231,232
BOĞAZ'IN KÖYLERİ	9,11,18
BOĞAZIÇI	9,10,14,18,20,22,24,34,36,37,38,39,40,41,42,43,44,46
	47,48,61,63,67,68,70,71,72,74,75,83,85,86,88,89,90,
	94,95,102,108,109,110,114,117,121,124,147,148,149,
	152,153,154,155,156,157,159,160,167,170,171,174,
	175,176,177,178,196,199,200,206,207,230,231,232,
	233,235,236,247,261,262,263,265,267,268,269,283,
	287,292,297,307,308
BOĞAZIÇI İSKELESİ	89
BOĞAZIÇI MAHALLESİ	113
BOĞAZIÇI RIHTIMI	196
BOĞAZIÇI SAHİLLERİ	20,184
BOĞAZIÇI SURLAR	48
BOĞAZIÇI YALILAR	35,56,57,67
BOĞAZIÇI'NDEKİ HAREM VE SEYRANLIK	15
BOĞAZIÇI'NİN TURİZİM İDARESİ	18
BOYACI KÖYÜ	245
BOYACIKÖYÜ'NDEKİ YALILAR	245
BURSA	75
BÜYÜK DERE	265

-C-

CADDE	17
CAM	36
CAMİ	261
CENNET	25,133,195,216,223,265,274,276,277,285
CERBEZELİ BİR ÇALGI	26
CHAMPS-ELYSEE'S	34
CİBALİ	248
CUMBA	168

-Ç-

ÇALGI	26,39,51,53,203
ÇALGILI LOKANTALAR	29
ÇAMLICADAKİ KÖŞKLER	59
ÇİÇEK TARLASI	189
ÇAMLICA	210
ÇENGENKÖY KÖRFEZİ	230,297
ÇINGIRAK	40
ÇUBUKLU	12,268

-D-

DAĞLAR	140
DARACIK ODALI KÜÇÜK BİR APARTMAN	42
DAVET YERİ	67
DEF	56,137,167,292,294
DENİZ KENARINDAKİ YALILAR	10
DEREDEKİ MEZARLIK	45
DÖŞEME	36
DÜĞME	26
DÜRBÜN	307

-E-

EĞER	261
ELDİVEN	78
EMİRGAN	13,232
ESBAK BALIKHANE NAZRI	266
ESKİ BÜYÜK VÜKELA YALILAR	15
ESKİ IŞIKLAR	155
ESKİ SARAYLAR	15
ESKİ ŞEHİRLER	34
ESRARLI SAATLER	26
EŞREF SAATŞER	122,288
ETOİLE	34
EV	34,37,41,54,59,93,95,152,173,174,234

-F-

FAGFUR KASE	132
FENER	14,86,153,177
FENERBAHÇE	210
FES	103
FİLDİŞİNDEN KULELER	121

-G-

GARE DE LYON	34
GAZETE	31,32,76,266
GEÇİTLER	148
GELİN ODASI	159
GENİŞ ODALAR	90
GİZLİ İĞNE	81
GÖKKUBBE	132
GÖKSU DERESİ	109
GÖKSU	12,210,211,230,268
GRAMAFON	179
GRANÜR	200,261
GÜLZAR	230
GÜMÜŞ FANUS	158,159,184
GÜNÜN SAATLERİ	41

-H-

HALAT	11
HALI	10
HALIÇ	249
HALİM PAŞANIN RUMELİ HİSARINDAKİ YALISI	60
HARABELER	17,177
HARAR	35
HAREM İSKELESİ	17
HAREM	54
HASIR	16
HAVAI FİŞEĞİ	121
HAVUZ	44,148
HAYAL YATAĞI	166
HEDİYE	57,248
HEYHEYLER KORU	268
HEYKEL	53
HİRİSTİYAN YALILARI	18

-I-

IRIP	40
------	----

-İ-

İÇERENKÖY	25
İNCESAZ	12,55

İ TANELERİ	161
	12
K TERLİK	82
İK	75
ELE	17
AMBUL İÇİ	32
AMBUL MAHALLELERİ	9,77
AMBUL SEMTLERİ	64
TANBUL	11,13,14,18,27,31,34,35,36,38,51,56,60,61,70
	77,90,96,110,259,260,261,266,285
TAMBUL SEMTLERİ	64
TİNYE KOYU	108
TİNYE	108,252,294
TOR	40

-K-

KAFES	68,110,168
KAFESLERLE CAMLARI MEHTABA AÇILMIŞ ODA	44
KAĞIT	57
KAHVE	44
KAHVE HANE	55,261
KALEM	186
KALENDER	12,86,94,107,108,158,210,230,235,253,294,297
KAMERİYE	15
KANDİL	152,153,155,177

KANDİLLİ	96
KANLICA BURNU	175,232
KANLICA KÖRFEZİ	109
KANLICA	13,248,252
KANLICADAKİ YALI	86
KANUN	56,128
KAPI	36
KARACA AHMET	27
KARANLIK ODA	161
KARNAVAL	73
KAŞIK	26
KAYIKHANE	10,17,20,151,168,174
KAZAN	12,35
KAYIŞDAĞ ETEĞİ	25
KEMAN	128
KEREVET	10,54
KIL KALENDER BAHÇESİ	230,247
KIRAATHANE	55
KIZ KULESİ	231,297
KİLER	20
KİLİM	35
KİPNİT	44
KİTAP	73,76,78,260,266,269
KLASİK YERLER	41
KLÜP	29

KOKU	166
KOL DÜĞMESİ	248
KOLTUK	169
KONAK	27,56,266
KORU	13,15,17,42
KONSER	69
KÖMÜR	11,232
KÖPRÜ	232,
KÖRFEZ DAĞLARI	232
KÖRFEZ	12,41,45,109,204,244,268,294,307
KÖŞE MİNDERİ	169
KÖŞK	15,32,37,56,266
KÖY	85,98
KUBBE	138,288
KUDÜM	35
KUHİ ODALAR	90
KUHİ YALILAR	90
KUHİ YALI	114
KULELİ	230,297
KULÜBE	37
KULÜP	29
KUMAŞ	49,80,81
KUMAŞ PERDELER	40
KURU ÇEŞME	94
KUYRUKLU SAATLER	16

KUZGUNCUK	94
KÜBA	26
KÜÇÜK EVLER	56
KÜÇÜK SU	12
KÜREK	11,46,127,161,165,302
KÜTÜPHANE	256,258

-L

LALEZAR	54
LAMBA	43,44,54,73,110,153,155
LAVANTA	78
LEĞEN	35
LENGER	35
LİMONLUK	15,19
LONDRA	82

-M-

MABED	15
MAĞARA	277
MAHALLE	11,13,18,32,33,34,69,72,148,152,210,211
MAHUN ÇEVİZ DOLAPLAR	16
MALİYE NEZARETİ	18
MANGAL	37
MARMARA	231
MAŞA	25

ATBU ALBÜM	201
AVİMTRAK SAAT	39,100
EDİNE	34
EDRESE	58
EKKE	34
ERDİVEN	17
ESİRE	12,55,261
EZARLIK	13,17,45,177
İSİR HİDİRİNİ	18
İZRAP	292
İKADO	78
MİLLİ ATLETLER	55
MİNDER	19,54
MUM	17,86,155,177
MUSİKİ SAATLERİ	121
MUSLUK	27
MÜREKKEP	58

-N-

NEW YORK	26
NEY	55,56,167

-O-

ODA	36,37,41,42,44,137,159,172,176
OLTA	37

OPERA	69
OTEL	34
OVA	140

-P-

PALAS	34
PARA	248,249,260
PARİS	34
PENCERE	36,42,44,56,101,111,153,160
PERDE	24,68,90,117,150,251
PERDELİ PENCERE	40
PLAJ	28
PUTRA	78

-R-

RADYO	26,27,179
RESİM	53,261,264,275
RIHTIM	17,34,151,152
RUMELİ	259,260
RUMELİ FENERİ	17
RUMELİ HİSARİ	13,96,244
RUMELİ KIYISI	43
RUMELİ SAHİLİ	14,42,94,157,158,252
RUMELİ SIRT LARI	42
RUMELİ	259,260

RUMELİHİSAR

13,96,244

-S-

SABİT YALILAR

166

SAAT

27,38,48,147,162,179,248,283

SAHNE

67

SAİT HALİM PAŞA'NIN YALISI

252

SAKI

17

SALACIK

17

SALI PAZARI

17

SALON

11

SAMİ BEYİN YALISI

252

SANDIK

35

SANTUR

55

SARAY

148

SARIYER

94

SAZ ALEMLERİ YAPILAN YALILAR

60

SAZ ALETLERİ

85

SAZ TAKIMLARI

58,71,109

SAZ YATAĞI

244

SAZ

14,24,50,51,54,55,56,57,58,59,60,64,67,68,69

70,71,73,76,78,79,85,86,93,94,102,103,104,109

117,123,126,128,133,219,223,224,233,234,240,

244,247,249,250,251,263,266,269,288,292,293,

298,302,307

CCADE	166
INE NEHRİ	34
LAMLİK DAİRELER	19
MT	208
EYAHTNAMELER	261
EYYAR SALON	11
ĞINAK	30
İGARA	29,30
INE NEHRİ	34
İNEMA	29,30
SOFA	15,19,36,41,42,90,118,171
SOKAK	168
STADYUM	28
SÜZGEÇ	275

-Ş-

ŞEHİR	11,25,28,29,33,34,67,98,180,274
ŞEHİR İÇİ	267
ŞETARET DİYARI	26
ŞİLTE	10
ŞİRP	78

-T-

TABAK	29
TANBUR	56,128

TARABĞAH	266
TARABYA	262
TARİHİ KALELER	177
TARİHİ KİTAPLAR	261
TAPLO	260,261
TEKE	166
TEL	292
TELEFON	25
TELE SHOP	27
TENCERE	35
TENEKE	12
TERAZİ	77
TESBİH	54
TEPE	133,148,149,156
TEŞRİFATLI GAZETE	71
TETKİK	261
TILSIMLI BİNALAR	29
TOKMAK BURNU	231,232
TOPACI	114
TOPHANE	17
TOZ PEMBESİ, ERGÜVANİ, ÇOK ODALI, YÜKSEK ZEYNEP HANİMEFENDİ	
YALISI	170
TURİZİM İDARESİ	18
TÜL	40
TÜRBE	168,172

-U-

56,59,128

-Ü-

KÜDAR MİNARELERİ

60

KÜDAR

249

-V-

EDİK

9,10

USLAT SAATLERİ

224

ÜKELA KONA KLARI

58

-Y-

YABANCI EVLER

57

YALAN SAAT

202

YALI

10,12,15,16,17,18,20,36,37,38,39,42,45,59,72

90,100,102,110,112,149,151,153,160,161,166

167,168,169,170,171,174,175,176,177,178,231

233,248,251,261,262,266,267,268,307

YALILARIN ALT KATLARINDAKİ SELAMLİK 19

YALILARIN HAREMLERİ

72

YALININ KAYIKHANESİ

11

YALININ RIHTIMI

11,12,73

ATAK	25,33,37,137,153,156,172,248
ATAK ODALARI	153
ATAK ÇARŞAFLARI	35
ATILACAK ODALAR	42
YELPAZE	156
YENİ KÖY	86,108,148,252,268
YOL PARASI	57
YÜK ODALARI	20

-Z-

ZEMİN KAT ODALARI	10
ZİNCİR	45
ZİYAFET SOFRASI	29

KAYNAKÇALAR

MEYDAN LAROUSSE ANSİKLOPEDİSİ :24.CİLT

OSMANLICA-TÜRKÇE ANSİKLOPEDİSİ LÜGAT

GÖRSEL DÜNYA ANSİKLOPEDİSİ : 24.CİLT

ANA BRİTANNİCA : 24.CİLT

ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR

BOĞAZİÇİ MEHTAPLARI

(İSTANBUL, 1943, 4. BASKI)